

सं. १०००/१९८०

श्री गणेशाय नमः (प्रारम्भिक) श्री गणेशाय नमः
२०००-०१-०१

श्री गणेशाय नमः

श्री गणेशाय नमः

श्री गणेशाय नमः

श्री गणेशाय नमः

श्री गणेशाय नमः

श्री गणेशाय नमः

श्री गणेशाय नमः

690576

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

५०८३७७

ग ३

[illegible]

हिदेवोदेवेनसवित्रागतसं॥सूर्येणारोचतइतिसं॥
 हिंसूर्येणारोचते॥३॥समग्रिगिनागतेतिसं॥ह्यग्निं
 गतसंदैवेनसवित्रेतिसं॥हिदेवेनसन्नागतसं॥सूर्ये
 णारोचिषुतिसं॥हिंसूर्येणारोचिषु॥४॥स्वाहासमग्निं
 स्तपसागतेतिसं॥ह्यग्निस्तपसागतावरं॥स्वाहाका
 रं करोतिपरांदेवतामसावेवबुधुःसंदैव्येनसवित्रेति
 सं॥हिदेव्येनसवित्रागतसं॥सूर्येणारोचतइतिसं॥

हिंसूर्येणारोचता॥५॥तेवाएतेत्रयोवकाशाभवंतित्र
 योवेनाप्राणाःप्राणउदानोव्यानस्तानेवास्मिभेतदधाति॥६॥
 यत्तादिवोविभातितपसस्पृधिव्यामितिचर्ताह्येषुदिवो
 विभातितपसस्पृधिव्यंचर्तादेवोदेवानाममर्त्यस्तपो
 जाइतिचर्ताह्येषुदेवोदेवानाममर्त्यस्तपोजावाचमस्मे
 मियच्छदेवायुर्वमितियज्ञोवाग्यज्ञमस्मभ्यंप्रयच्छयेन
 देवान्प्राणामेतदेवाह॥७॥अपश्यंगोपामुनिपद्यमानमि

ल्येष वै गोपदेवा नाय एष तपस्ये षहीद ८ सर्वगोपाय
 सद्यो न निपद्यते तस्माद्गुहापश्यं गोपामु निपद्यमा
 नमित्या च पुरा च पथि सि श्वरं तमित्या च ल्येष पुरा च दे ॥२४॥
 वैः पथि सि श्वरं तिसस चीचीः स विषूचीर्वसान इति स
 चीचीश्च ल्येष विषूचीश्च दिशो वस्ते थोर रमी नावरी वर्ति भु
 वने ष्वं तारति पुनः पुनर्ल्येष एषु लोकेषु वरीवर्त्यमानश्च
 रति विश्वासां भुवां पते विश्वस्य मनसस्य ते विश्वस्य

वचस्य ते सर्वसर्वस्य तदुत्ते तस्य सर्वस्य पतदुत्ते तदेव श्र
 त्वं देव धर्मं देवा देवान्या हीति नात्र तिरोहितमिवास्ति ॥८॥
 अत्र प्रा वीरनु वी देव वी तप इत्यस्मिन्नावे वै तस्माद्गुहा
 वा एतद्यज्ञस्य शिरः प्रत्य च तं ता वे वै तस्मीणां ति तस्माद्गु
 हात्र प्रा वीरनु वां देव वी तप इति मधुमा चीभ्यां मधुमाद्यु
 चीभ्यामिति दध्यं ह वा आभ्यामाथर्वणो मधुना मन्त्र
 द्वाणमुवाच तदेनयोः प्रियं धाम तदेवैनयोरेतेनो गच्छंति

॥२५॥

३२
सिद्धि ता
ना

तस्माहमधुमाचीन्यामधुमाचूचीन्यामिति हृदे ल
मनसे वा दिवे वा सूर्याय स्वा॥ ७ ॥ अथ दिवि देवेषु ये
ह्यति नूत्रतिरोहितमिवास्ति॥ ८ ॥ पितृ नोसि पितृ नो
बोधोऽयेष्वैपिताय एष तपत्येषु प्रगर्भस्तदेतमेवैत॥ २५॥
३२
सिद्धि ता
ना
तस्मादहमपि ता नो बोधोऽति नूत्रमस्ति अस्ममा
हि २ सीरिया शिषमे वै तदारास्तः थपुल्यो शिरो पादुल्य
महाचीरमीक्षमाणं वाचयति लघुमेतस्मात्सपेमेति वृ

॥२६॥

षावै प्रवर्ग्यो योषा पूज्यमिधुने नैवै नमेतस्मन्नने स
मर्द्धयति वृत्तं करोत्येवै तदा आयुरे तज्ज्ञातिः प्रविश
तियु एतमुनुवावृते भक्षयति वा तस्य व्रतचर्या यावत्पौ॥ १०॥
वतुथ ब्राह्मरा॥ इति प्रवर्ग्यकांडे प्रथमोऽध्यायः समा
प्तः॥ श्री सूर्याय नमः॥ श्री कृष्णाय नमः॥ ७॥ ३०॥ ॥ ॥ ॥ ॥

अथ तोरौहिणौ जुहोसहः केतुना जुषता सुज्योतिर्योति
 षास्वाहेत्यभावेतेय जुषा प्रातः केतुना जुषता सुज्यो
 ॥२६॥ तिज्योतिषास्वाहेत्यभावेतेनय जुषा सायं ॥१॥ तद्यद्रौहिणौ ॥२६॥
 जुहोसग्निश्च हवा आदिसंश्रौहिणा वेताभ्यां हि देवताभ्यां
 पत्रमानोः स्वर्गलोको करोहि ॥२॥ अथोद्गमो वेतोको
 रौहिणा वादिसः प्रवग्ये मुंतदादिसमाभ्यां लोकाभ्यां
 परिगृह्णाति तस्मादेष आभ्यां लोकाभ्यां परिगृहीतः ॥३॥

५२

अथो अहोरात्रे वैरौहिणा वादिसः प्रवग्ये मुंतदादिसमहोरा
 त्राभ्यां परिगृह्णाति तस्मादेषोऽहोत्राभ्यां परिगृहीतः ॥४॥ अ
 थो वृक्षपी वैरौहिणौ शिरः प्रवग्यः शीर्षं स्तब्धमुदधाति ॥५॥
 अथरक्षमादने देवस्य नासवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बहुभ्यां पूछेहस्ताभ्यां
 आदयदेदिलेरास्नासिससावेवबंचुः ॥६॥ अथगामादिति जघ
 नेनगार्हपत्यं यन्निष्कृष्टं हिसरस्वसेहीतीति हिगोसरस्वती
 हिगोः ॥७॥ अथोद्वेराद्वयतिनाम्ना सावेदसावेहीति त्रिस्तामगता

॥२७॥

ममिदद्याद्यदि सैरास्नासीद्राण्याउच्छीषइतीद्राण्यैह वांइद्र
 स्यप्रियापत्नीतस्याउच्छीषोविश्वरूपतमःसोसीतितदाह
 मेवास्याएतत्करोति॥७॥अथवत्समुपाजीतापूषासीत्येवं
 पूषायायेपवतएषवाइद॥सर्वेषुयतिपदिदेकिञ्चवर्ष॥२७॥
 तेषवाएतासंप्रथ्यायेतातस्मादाहपूषासी॥७॥अथो
 भयति। यस्मापदीषेयेषुवाअत्रयमौरसोभवतियमे
 षापिन्वतेतस्मैयस्वत्यवेतदाह॥१॥अथपिन्वनेपिन्व

स्वत्यश्चिनौवाएतद्यज्ञस्यशिरःप्रत्यघत्तांतावेवैतत्प्रीणा
 तितस्मादाहश्चिभ्यापिन्वस्वति॥२॥सरस्वत्यैपिन्वस्वेतिवाग्वै
 सरस्वत्यैवाचावाएतद्यज्ञिनोयज्ञस्यशिरःप्रत्यघत्तांतावेवै
 तत्प्रीणातितस्मादाहसरस्वत्यैपिन्वस्वति॥२॥इद्रायपिन्वस्वती
 द्रावैयज्ञस्यदेवतासायैवृयज्ञस्यदेवतातयैवैतद्यज्ञिनोयं
 ज्ञस्यशिरःप्रत्यघत्तांतावेवैतत्प्रीणातितस्मादाहद्रावपिन्वस्वति॥३॥
 अथोविष्णुषोभिर्मंत्रयतेस्वाहंइवस्वाहंइवस्वाहंइवदितोद्रावै

॥२८॥

६५५

चा

यज्ञदैतासायैवयज्ञस्य देवतातामेवैतस्मीरणाति तस्मादाहस्वा
 हेन्द्रवत्त्वाहेन्द्रवत्त्वाहेन्द्रवदिति त्रिष्टु आह त्रिष्टु द्विष्टु वरस्वाहा ॥२८॥
 कारं करोति परां देवतामसावेव बंधुः ॥६॥ अथास्यैस्तनमसि
 पद्यतेभ्यस्तेस्तनः शरायो योमयो भूरितियस्तेस्तनो निहितौ
 गुहायामस्यैवैतदायोरनघाकसुविद्यः सुदम इति योचनानो
 रातावसुवित्सा ईत्यैवैतदाहयेन विष्वापुष्यसिवायीति ये
 नसर्वदेवास्सर्वीणि भूतानि विभर्षस्यैवैतदाहसरस्वतित
 चा निहेतवै करिति वाक्वैसरस्वती सैषा यमदुद्यायज्ञा वैवाग्यजनस्य

३

६५५

भ्यं प्रयत्नं यज्ञेन देवानीरामेस्यैवैतदाहयगाह
 पत्यस्याहमेकवर्तुरिक्षमन्वेमीत्यसावेव बंधुः ॥१५॥ अथ
 शफावाद्यत्रेगायत्रं द्यौसि त्रैष्टुभं द्यौसा तगायत्रेणावे
 वेनावाद्यत्रेष्टुभेन द्यौसा तद्यावाद्यि वाभ्यां त्वापरिगृ
 ह्णामीतीमेव द्यावाद्यि वाभ्यां त्वापरिगृह्णामीतीमेव द्यावाद्यि
 तद्यादिसमाभ्यावाद्यि वाभ्यां त्वापरिगृह्णामीतीमेव द्यावाद्यि
 देनोपमांश्च सावेव बंधुः ॥१६॥ अथोपयमन्योपगृह्णामीत्य
 न्तरिक्षेणापयच्छामीत्यन्तरिक्षं वाउपयमन्यन्तरिक्षेणाहीर्यस्य

सयवे बाह्योत्तान्वाह॥ प्रेतु बल्लणस्पति॥ प्रदेवा तु सुनृतेति
 तदधुगुध्रागुदायन्वातेनामो निजुहोसते॥ वाचवि
 भयुयदुनइममं स्यानाहारभा॥ सिनहन्यरितिमेतसुवा
 ॥३॥ ॥ हवनीयास्वाहाकारेण सुहवुस्तु तमेव सतमग्नवज्र ॥३॥
 ॥ वुस्तु चोएव ॥ तसुरवाहवनीयास्वाहाकारेण सुहवुस्तु
 तितुह तमेव ॥ तेम ग्नीजुहोति ॥ समुद्रायत्नवातायस्वा
 हस्यवसमुद्रो योयंपवत एतस्माद्विसमुद्रासबेदेवाऽसर्वाणि भू
 तानि समुद्रवतितस्माएव नं जुहोति तस्माद्विसमुद्रायत्नवातायस्योहेति ॥३॥
 ॥ दा ॥

॥ ३ ॥

सरिरायत्नवातायस्वाहस्ययंवैसरियो योयंपवत एतस्माद्विस
 रिसुवेदेवाऽसर्वाणि भूतानि समुद्रवतितस्माएव नं जुहोति तस्माद्वि
 तस्यैवायत्नवातायस्वाहेति ॥३॥ अनाद्यैष्यायत्नवातायस्वा
 हाप्रतिद्यैष्यायत्नवातायस्वाहस्ययवनाना अनाद्यैष्यायत्न
 यैष्यायोयंपवतितस्माएव नं जुहोति तस्माद्विहा नाद्यैष्यायत्न
 वातायस्वाहप्रतिद्यैष्यायत्नवातायस्वाहेति ॥३॥ अवस्थ
 वेत्वा बतायस्वाहा शिनाद्यैष्यायत्नवातायस्वाहस्ययवा अन्व
 रशिमिदोमोयंपवतितस्माएव नं जुहोति तस्माद्विहा वस्थ

वेत्तावाताय स्वाहा शिमिदो वेत्तावाताय स्वाहे ॥ ५ ॥ इडा
यत्ता वसुमते रुद्रवते स्वाहेत्ययं वा इडा यो यं पवते तस्मा
एवेनं जुहोति तस्मादिदं यत्वेति वसुमते रुद्रवत इति तदि
दमेवा नुक्स् ॥ अरुद्रा ॥ आध्वजो यथा प्रातश्च सवन
स्य चैव तस्माद्यदि न स्य च सवनस्य रूपं कियते ॥ ३१ ॥

४५३

॥ ३१ ॥

~~इदमेवा नुक्स् ॥ अरुद्रा ॥ आध्वजो यथा प्रातश्च सवन~~
इडा यत्तादिसवते स्वाहेत्ययं वा इडा यो यं पवते तस्मा एवेनं
जुहोति तस्मादिदं यत्वेति सवते रुद्रवत इति तदिदमेवा नुक्स्

दित्याना धनजस्य योत्तीय सवनस्यैवैतदुपं कियते ॥ १ ॥ इडा य
त्ता धिमातिघ्ने स्वाहेत्ययं वा इडा यो यं पवते तस्मा एवेनं जुहोति
तस्मादिदं यत्वेति धिमातिघ्न इति ॥ सपत्नो वा अग्निमातिघ्न इडा यत्ता
सपत्न्युद्रादिवैतदुहसो स्याद्यो यथा अष्टस्यो द्यार एव मस्य
षडुद्यारु रते दिव्ये ॥ ५ ॥ स विवेत्त्वत्तुमते विष्णुमते वा ज
वते स्वाहेत्ययं वैसु चित्ता यो यं पवते तस्मा एवेनं जुहोति तस्मादि
ह स विवेत्त्वत्तुमते विष्णुमते वा जव त इति तदिदं स्मिन्निधौ
देवान् नन्वा धनज इति ॥ ६ ॥ बृहस्पतये वा विष्णवे वा वते स्वाहे

आशादिहिएसदितिस वी आशादिहिएसदीये वैतदाहसर्वीदे
 वानयालिहृतिस वी नयेवानयाहदीहेमे वैतदाहस्वाहाहृतस्यच
 मस्यप्रद्योऽपिबतमश्चिनियाश्चनावैतदाहाश्चिनोह्येतद्यज्ञस्यशिरः
 प्रत्यद्यत्ता तायेवैतस्त्रीणतितस्मादाहस्वाहाहृतस्यद्यमेस्य
 मद्योः॥पिबतमश्चिनत्यवरस्वाहाकारुक्कृतियुगं देवतामसा
 वेवबुधुः॥५॥ अथहत्वादिमुक्तेपयजिदिविद्याइमंयज्ञमिमंयज्ञदि
 विद्याइत्यसौवाआदित्योचमीयज्ञोदिविवाएषहितयिवप्रतिष्ठित
 स्तमेवैतस्त्रीणतितस्मादाहदिविद्याइमंयज्ञमिमंयज्ञदिविद्याइत्यनु

॥ ३३ ॥

१ तिर्व

वपटस्तेजुतोतिस्वाहाग्नयेयज्ञियायेतितस्विष्टकृद्वाङ्ममनि
 द्विष्टिष्टकृतशयजुमिदितियजुर्जिह्वोषोऽस्मिन्लोकेप्रतिष्ठितस्ता
 न्वैवैतस्त्रीणत्यवरस्वाहाकारुक्कृतियुगं देवतामसावेवबुधुः॥६॥
 अथब्रह्मन्मित्रयतप्रह्लावाकैर्जोषिषत्तमस्तद्यएवाह
 जोमाजेषुक्तमस्तुवैतद्यज्ञोभिषज्यस्यश्चिनावमंप्रातमित्य
 श्चिनावैतदाहाश्चिनोतद्यज्ञस्यांशुरः॥प्रत्यद्यत्ता तावेवैतस्त्री
 णतितहाहृतमहादिवाजिस्तुतिजिह्वानिरुक्तमनिरुक्तो
 प्रजापतिश्चप्रजापतियज्ञस्तत्प्रजापतिमेवैतद्यज्ञोभिषज्यति
 तंत्राणिहृदयेवैतत्रायीयएषतपयेषुहोमंजाकास्तत्रमिवानु

संचरयेत्तु प्रवर्ग्यस्तदेतमेवेतद्वीणाति तस्मादाह तं त्राणि
 उतिनमाद्या वापि विधीयानिति तदा न्यायावापि विधीयान्म
 स्मरोति यथोदि सर्वं मुनि ॥ १॥ अथ यजमानो यजो वे
 जमानो यजने वेत यजो विधीययाताम श्वेनाद्यमि स्या
 नावेतदाह श्वेनाद्ये तद्यत्ने स्यात् ॥ २॥ प्रत्ययत्तावेतस्री
 णानुधावापि विधीयामि तस्मात्तद्विधिमेव वापि विधीयते ॥ ३४॥
 त्वयोदि सर्वं मुनि ॥ १॥ अथ यजमानो यजो वेत यजो विधीययाताम
 त्वयोदि सर्वं मुनि ॥ १॥ अथ यजमानो यजो वेत यजो विधीययाताम
 त्वयोदि सर्वं मुनि ॥ १॥ अथ यजमानो यजो वेत यजो विधीययाताम
 त्वयोदि सर्वं मुनि ॥ १॥ अथ यजमानो यजो वेत यजो विधीययाताम

तियो हृष्टादूर्गसोजा यश्चेतस्मैतश्च बह्मणोऽपि स्वस्वतितद्
 ह्यण अहश्चापि च स्वाति तक्षत्रायाह या वापि विधीयामि
 न्वस्वस्वतितदा न्यायावापि विधीयामाह यथोदि सर्वं मुनि ॥ १॥
 सयद्दृष्टपि न्वते तद्यजमानो यजो वेत यजो विधीययाताम
 यद्यक्षिणतलि च यो यप्रयद्दृतसंभुजो यदुक्तं ॥ १॥
 जाया अज पराद्धे तेव यजमानस्योद्धो वा एष तसि न्वि
 त्वाथपादिशोऽपि न्वते तौपि न्वते यथाक्राम्यति विप्रुष ॥ १॥
 अथ प्राडि-वोदं गुक्रामति चर्मासि सुधर्मषावेच

॥३५॥

(२५)

मयि एष तपसेष हीद ॥ सर्वं चारयत्येतेनेद ॥ सर्वं
 धृतमेव उपवर्त्तयेत् तमेवैतं ग्रीणतितस्मादहचम
 सि सुचमेति ॥ ३५ ॥ अथ खरे साद्यत्यमेव्यस्मिन्
 प्राणानि चारयेत्कयुजोचनानि चारयेत्येवैतयाह
 बह्वि चारयत्येव चारयेद्विश्वं चारयेत्येतस्व चार
 येत्येवैतयाह ॥ ३६ ॥ अथ शोकलेजुहोति प्र
 णवैशाकला ॥ प्राणानि वास्मिन्नेतद्व्यातिस्व
 अपूर्णे शरसं सयवै पूर्णायो यं पवत एष उप्राण

३९

प्राणमेवास्मिन्नेतद्व्याति तस्मादाह स्वाहा पूछे श
 रस इत्यवरा ॥ स्वाहा कीरति परादे वेतामसाववर्षदु
 क्तुत्वामव्यमेपरिव्या उपश्रयति ॥ ३७ ॥ स्वाहा ग्रावव्य
 इति प्राणवैग्रावासा ॥ प्राणानि वास्मिन्नेतद्व्याति
 त्वामव्यमेपरिव्या उपश्रयति ॥ ३८ ॥ स्वाहा प्रतिरवेव्य
 इति प्राणवैप्रतिरवा ॥ प्राणानि वास्मिन्नेतद्व्याति
 त्वामव्यमेपरिव्या उपश्रयति ॥ ३९ ॥

स्वाहा पितृभ्य उर्ध्वर्हि ज्योत्स्नया बभूव इत्यु त्वैवोदंगीक्षमा
 णा दक्षिणा दुर्बलं पण्डितं जस्य दीपेति न स्यपि
 त्वनर्गं च यथा वै पितरस्ता ने वै तस्त्रीणां सथयं न प्रक्षते
 स रुद्रो न परां च ४ पितरः ॥ २६ ॥ स्वाहा द्या नाथपि वीर्या
 मि ति प्राणा दानो वै द्या ना पृथिवी प्राणा दाना वै वास्मिन्ने
 तद् द्याति दुत्त्वाम अमे परि द्या उप श्रयति ॥ २७ ॥ स्वाहा वि
 श्वे ज्योदेवे ज्योति प्राणा वै वि श्वे देवा ४ प्राणा ने वास्मिन्ने
 तद् द्याति दुत्त्वाम अमे परि द्या उप श्रयति ॥ २८ ॥

॥ २७ ॥

२३३

स्वाहारुद्राय रुद्र रुत प इत्यु त्वैव दक्षिणे क्षमा ४ प्र
 तिप्रस्थात्रे प्रयच्छति त ० स उन्नत प्रशान्ता या उदचे नि
 रस्यत्येष तस्य देवस्योदगथय न प्र क्षते ने मा रुद्रो
 दिन मरि ति सप्तै ता आहु तयो न्नवति सप्त वा इ मेरीष
 प्राणास्ताने वास्मिन्ने तद् द्याति ॥ २९ ॥ अथ महा वीरा दु
 पयमोन्या प्र सो नयति स्वाहा स ० ज्यो तिषा ज्यो तिरिति ज्यो
 ति ग ३ तरस्मि न्नवति ज्योति रितरस्यो तद्वत्त उन्ने
 ज्योतिषी स गच्छे ते अवर स्वाहा कार करोति यरा देवता मसवेव वद्युः
 ॥ ३० ॥

॥ ३० ॥

तं सर्वस्माद्वक्त्रं व्यासं सर्ववैप्रवर्ग्येने सर्वस्येव सर्वं कुर
 वा। णीति यो नैव ज्ञातस्तस्मै प्रहं जाघो वास्यप्रियस्याघो
 वानूचानो नूत्तेषां नैनेत्रामुयात्। १५५। स हस्त्रे प्रहं व्या
 सर्वं विसहं ॥ सर्वमेव सर्वं नैदस्य प्रहं व्या सर्वं विस ॥ ३८ ॥
 ॥ ३८ ॥
 ववेदस्य ॥ सर्वमेव वात्रपेयरात्रस्य प्रहं व्या सर्वं विस
 सत्रे प्रहं व्या सर्वं विस ॥ सर्वमेव विधिजिते सर्वं विस
 व्या सर्वं वैविधिते सर्वं विस ॥ सर्वमेव प्रतान्यस्य प्रवर्त
 नान्यतो नान्यत्र ॥ ३९ ॥ तं ह्येव दपशिरात्र प्रवर्ग्यो

थकेनास्याग्निहोत्रं शीपीवद्वक्त्रं व्याहवनीयेनेति
 ब्रुयाकथं दक्षीर्णमासा वित्याज्येन च पुरोडाशेन च
 तिब्रुयाकथं वात्सर्मास्यानीति पययेति ब्रुयाकथं पशु
 बध्नइति पशुना च पुरोडाशेन च तिब्रुयाकथं ॥ सम्यो ध
 रइति तद्विद्वानेनेति ब्रुयादथो आहुयेन स्य शीपीवद्वक्त्रं
 शिरः तदेवाः प्रयदेचुयेनातिथ्यं न ह वा अस्या पशु इति
 केन च न पशुनेनेष्टवति पशुमेन दय ॥ ३९ ॥ तं ह्येव प्रवर्ग्यो
 ताः प्राणयेति यजेथ कस्मादत्र न प्राणयेतीति विमो वा एत

घञस्य यत्प्राणी ताः स्मिः प्रवर्ग्येने स्मिः साक्षि शेषा रो ॥ १ ॥
 तयाणीति ॥ ३८ ॥ तदा ह्ययं प्रया जानुया जाअन्यत्र घञस्य
 यकस्मादत्र न प्रवर्ततेति प्राणवै प्रया जानुया जा ॥ ४ ॥ प्रा
 णाउवकाया ॥ ४ ॥ प्राणा ॥ ४ ॥ शाकलो नेत्याणि ॥ ४ ॥ प्राणान्न्यारोह
 याणीति ॥ ३९ ॥ तदा ह्ययं दज्या ॥ ४ ॥ गावैन्यत्र जुहूत्यथ कस्मा
 दत्र न जुहोतीति चर्षि वा एते यस्य यदा ज्यद्वा गो जुहूरीति
 णो नेञ्जुषार न्यारोहयाणीति ॥ ४० ॥ तदा ह्ययं दानस्य तदेव द्या
 जुहूत्यथ कस्मादेतन्मयेन वज्रहोतीति यज्ञस्य शीर्ष

[illegible]

॥ ४० ॥

सर्वे तृतीये ह नष्टे वा द्वादशे वा प्रवर्ग्योपसर्गो समस्य प्रवर्ग्यस्य
 सादयत्कसंनमिव हीदं शिरस्यैतमभितो भवति तसर्क
 सामादायाग्रे ॥ शौला मंतर्वधपसमायमथांगी ध्रुवाह
 वनीये जीनलाकोनु पकल्पयते ॥ १॥ तेषामेकमुज्ज्वलं यमुप्य ४
 खदध्रेधारयमाणं जुहोति यज्ञस्य शीर्षदिग्भुस्य दक्षा ॥ ४॥
 मसंमौ लोकानां विना तयैवेन मेतच्छुचा समर्पयति रुक्म
 करोत्यथ यमुखदध्रु उपरी कवेतद्यमुखदध्रुमुपरीवतद्य
 सौलोकस्तथा मंलोक ० शुगा विशततयैवेन मेतच्छुचा

समर्पयति रुक्मं करोति याते धर्मदिया शुगिति यैव दि
 या शुग्या गायत्र्या ७३ तिर्हान इति यैव गायत्र्या ७३ तिर्हाने सात
 आथापतां निश्चायतां तस्येते स्वाहेति नात्रतिर्येति तमिवास्ति ॥
 अथ तैषमुज्ज्वलयन्नाग्निदध्रेधारयमाणं जुहोति मध्यामिव
 वैतद्यन्नाग्निदध्रुमध्यमिवांतरिक्षलोकस्तथांतरिक्षलो
 क ० शुगा विशततयैवेन मेतच्छुचा समर्पयति रुक्मं करोति या
 ते धर्मदिया शुगिति यैव दिग्भुस्य दक्षा ॥ ४॥
 यैव त्रिष्टुभ्याग्नीध्रे सात आथापतां निश्चायतां तस्येते स्वाहे

॥४१॥

तिनात्रतिरोहितमिवास्ति॥३॥अथतृतीयमध्याध्यापतस्मि
 भासीनोजुहोसधइववेतयससीनोधस्यतद्ययंलोकस्तद्य
 मेलोक७धुगाविशन्तयेवेनमेतच्छुचासमद्वेयतिरुस्त्रं करोति
 यातेचर्मधिया७धुगितिपैवराधिया७धुग्याजगत्या७स ॥४१॥
 दस्येतिपैवजगसा७सदस्यासातआप्यातांनिधायतां त
 स्येतेस्वाहतिनात्रतिरोहितमिवास्ति॥४॥मन्त्रोपनिष्क्रमो त
 द्वात्रस्यवापरस्यायेयेतद्वैदवक्षत्रयएष तयस्यनान्मानुषस्य
 क्षत्रस्यपरस्यायेमेवेतदाहब्रह्माणस्तन्वपाहीतिब्रह्मणआत्मा

४

नगोपायेत्यैवेतदाहविशस्वाधर्मणवगमितियज्ञोवैविद्यज्ञस्य
 त्वारिध्याइसेवेतदाहनुक्रामामसुवितायनमसइतियज्ञस्य
 त्वारिध्याअहलायाइसेवेतदाह॥५॥अथाहसाम्नापतिसामबुहीति
 नानामेतिब्रह्मवृषा नानयतिरसामतद्यसामतद्यसामगायतिनैदि
 मीनैतिहोमनाहरीयानाहृणन्तरक्ष्या७मिनहिनसमितिसामहिन
 शाण७रक्षसामपहंतान्घातयामिर्हिरक्षसामपहंतान्तिद्य
 दसिगाययेषावैस्वीणि७यय७मियदतिद्येदाम्स्तस्मादतिद्ये

दसिगायति॥ सगायत्यग्निष्टपतिप्रतिदहयहा बोहा कश्चितेनाश्च
एवैतद्विधा अथोपहंतितउद चोनिः कामं तिजधनेन वावा
लमग्नेणाग्नीचप्रेषहि यज्ञस्य द्वाः सयस्यां ततो दिव्यापो भवन्ति
तद्यन्त्रि॥ ७॥ तवैपरि शंदउ सादयेत्ततो वा एष भुभुवानो भू
वतितं यदस्या मुसादयेदिमामस्य भुभुवो यदस्य सादयेद
योस्य भुभुवो यदयस्य रिषदउ सादयति तपो हाने वा पो नि
स्तिने मायदहा सुनप्रस्यति तेना यो नहि नस्य थय समेतमा
पः परियेति वाति बोआपसुनो इमाने हि निस्तव्यापरि यदउ सादयेति॥ ८॥

॥ ३२॥

॥ ४२॥

२ ग्रीय

उत्तरवदौत्वे तौ सादयेच्च जो वा उत्तरवोदौत्वे तौ प्रवृत्तौ प्रवृत्तौ एव
तद्विदुः प्रवृत्तौ तद्विदुः प्रवृत्तौ तद्विदुः प्रवृत्तौ तद्विदुः प्रवृत्तौ
दयाते वाग्वा उत्तरनाग्निः विदुः प्रवृत्तौ तद्विदुः प्रवृत्तौ तद्विदुः प्रवृत्तौ
चतुस्त्राक्तीत्यथैव चतुस्त्राक्तीत्यथैव चतुस्त्राक्तीत्यथैव चतुस्त्राक्तीत्यथैव
दह चतुस्त्राक्तीत्यथैव चतुस्त्राक्तीत्यथैव चतुस्त्राक्तीत्यथैव चतुस्त्राक्तीत्यथैव
सयस्य नाग्निः सप्रथाइये वैतदाह सजीवि आयुः सप्रथाइये वैतदाह
नः सजीवि सप्रथाइये वैतदाह सजीवि आयुः सप्रथाइये वैतदाह
हितमिदं सयस्य नाग्निः सप्रथाइये वैतदाह सजीवि आयुः सप्रथाइये वैतदाह

तस्मादाहुर्व्यव्रतस्य सन्निभे ये वसितैः प्रीवोत्तुष्टिर्दृष्टिर्दृष्टी
 द० शिरः ॥ १॥ पुरस्तादुपश्रवामदं मा० समवास्मिन्नतद्वधाति
 तद्वधितः परीक्षासौबाहू एवास्मिन्नतद्वधात्म्यप्रतः परेरेहिण
 ॥ ४३ ॥ हवन्मोक्षुवौलस्तावेवास्मिन्नतद्वधात्म्यतरतोर्जितोद्भूतस्या
 आयतनं दक्षिणतः समालोसं दीतुं तस्या आयतनमुत्तरतः
 सञ्चान्नितं तद्वधितस्यायतनं सर्वतो धेक्त्रिणि प्राणा वैचवि
 त्रिणि प्राणा नेवास्मिन्नतद्वधाति ॥ १॥ अथैतद्रजुसंज्ञानुपय

मन्यामात्रापपञ्चालाचीमासादय स्रवरमेवास्मिन्नतद्वधा
 तितद्वधितः पिबेत्वां हुवेवास्मिन्नतद्वधात्म्यं डाह्य ०
 हिष्ठपापिन्वतेपञ्चास्त्राणाम्पद्वधमूर्त एवास्मिन्नतद्व
 धातिपद्मोहिणकपाले जांनुनी एवास्मिन्नतद्वधाति
 यदेककपाले भवत एकपाले इव हिमे जानुनी पञ्चाय
 धीपादवेवास्मिन्नतद्वधातिपादाभ्यां हिष्ठप्रहरक
 तरतः स्वरोप्रचरणी यौतुतयोरायतनं दक्षिणतमा

जोलीयंतद्वितस्यायतनं॥१॥ अथास्मिन्मय आनयति धर्मं तत्ते
 पुरिषमित्यभं वै पुरिषमभमे वास्मि भेतद्वा तितेन वर्द्धस्य चाच
 योस्वेति नात्र तिरहितमिवास्ति रद्धिर्महि च न यमा च योसिषी
 महिस्मा विषममेवैतदास्ति॥१॥ स वै सर्वमिबानयेने घन
 मानात्परा गभ्रमसदित्यद्वैवाभूयो वापरिदिनष्टितस्मि
 क्षयराक्ष्यजमाजा प्रवतमभ्यक्षिच्य प्रयच्छेत्त घनमानये
 तदभावं दधाति तथो ह यजमानो भयगं नं द्रवति॥१॥

३ घ
 ॥४४॥

॥४४॥

अथेनमद्रियपरिचिं चति वांति वा व्यापः श्रमपत्येवै नमेतज्ज
 र्वतः परिषिंचतिसर्वत एवेनमेतद्यमपतित्रिः क्वचः परिषिंचात
 विद्वद्विषजः॥१॥ अथाह वाषाहर ० सामगायेष वै दृष्टाह
 रिर्ध एषतपसेष उ प्रवर्ग्ये स्तेय तमेवैतस्त्रीणां तितस्मादाह
 वाषाहर ० सामगायति॥१॥ अथ चात्वा लेप उपस्पृशंति सु
 मिध्रियाना व्याप ० पथयः संत्विति पाव द्वा एते न प्रच
 रं त्याप श्रव वा अस्मात्तावदो पथय आप क्रम्येव तिते

तितहुतादिमित्र चेयंरुतेदुर्मित्रास्तस्यैसंतुयेस्मांदेष्टि
 युंचवयंदिप्रश्रितियाभस्यादिशंद्यः स्यातांदिशंपरासिंचेते
 नैवतंपराभा नयते ॥ ११ ॥ अथप्राडि वादंमुक्तामकदयंतमस
 सरीतिपाप्यावैल वमः पाभान मेवतमोपह तेस्वपश्यंत उत्तरमि
 त्ययैवैलोकोदुत्तरोस्मिन्नैवलोके प्रतिष्ठिते देवे देवशास्त्र
 र्यमगन्तव्योतिरुत्तममिति स्वर्गावैलोकः सूर्यो ज्योतिरुत्तमः ॥
 स्वर्गिणवलोकेततः प्रतिष्ठितं न पृथमेत्याहवनीयेसि

१५५॥

१५५॥

धमभ्यादचातिसमिदासितेजोप्रविचेहीत्यग्निमेवैतयासमिं
 घेसएन७समिंघेस्तेजसासमिंघो ॥ १२ ॥ अथप्रसूतेद
 धिधमेणचरतियज्ञोवैसाम८शिरःप्रवर्ग्योयज्ञएवताहि
 रःप्रतिदधातिमाध्यंदिनेसवनएवद्वाद्व्यस्यनिक्रवन्त्य
 सवनयन्माध्यंदिनसवन७स्वएवैतद्रागेप्रीणति
 स्तुतेमाध्यंदिनेपर्वेणप्राणवैमाध्यंदिनःएवमानःप्राणमि
 वास्मिन्नेतदद्यात्यग्निहोत्रहवण्यामुखंवाएतद्यज्ञानांय

२ मा

दग्निहोत्रं शीर्षं स्तन्मुखे दद्यात् ॥ अथासानी पमाना
 त होतर्वेदस्य यत्ने वाद्यमिति वदते ह्यत्र होता थापोतिष्ठमाह श्री
 तं ह विरिति श्रातं हि ध्रुवस्यति क्रम्याश्रया हं दधि चर्मस्य
 यजोतिवषट्कृतं कुहोतिसनुवषट्कृतं आहरति प्रसंतं यजमा
 नाय प्रयच्छति स्थास उपह वमिष्ठा भक्षयते मयि यद्विद्रियं ह
 हं सितं दृष्टिद्वयं हं य एष तपति मयि रक्षो मयि कतुरि
 ति कतुर धावे रामं यत्ने धर्मं स्त्रियुग्विराजतेति चर्मो ह्य

षट्त्रिभुग्विराजति विराजा ज्योतिषा सहोति विराजा धेष ज्योतिषा
 सह ब्रह्मण तेजसा सहोति ब्रह्मणो लोके तेजसा सह पयसो रितं व्या
 ष्टतमिति पयसो ह्येत इत आ ष्टते तस्य दोहमशीम ह्युत्तरामु
 त्तरां समाप्ति सा राष प्रवेत रा रास्ते य वा त्वाने मर्जयंते सा
 वेव बंधु ॥ १॥ अथातो दक्षिणा ना सुवर्षं हिरण्यं शत
 मानं ब्रह्मणे दद्यात् स्त्री नो वै ब्रह्मण्यशः च रायानो हरण्यं त
 स्मा सुवर्षं हिरण्यं शतमानं ब्रह्मणे दद्यात् ॥ २॥ अथ
 घैषा चर्म दुवाता प्रच्यवेद दातेत त इव तं मस्तत मिवा

धर्मुः॥ निष्कामति तस्मात्ताम चर्यवेदराति॥२॥ अथ येषां यजमानस्य
 व्रतं दुधात्॥ होत्रे ददाति यजो वहोता यज्ञो यजमानस्तस्मात्ता॥ हो
 त्रे ददाति॥२॥ अथ येषां पत्न्ये व्रतं दुधात्तामु द्नात्॥ यो ददाति पत्नी
 कर्मववा एतेन कुर्वति यदु द्नात्तास्तस्मात्तामु द्नात्॥ यो ददाति स प
 त्नी तद्वा आपुरे तज्जोतिप्रविशति य एतमु द्वावृते जघा यति वास्य
 व्रतं चर्यापास्य॥२॥ तृतीयं ब्राह्मणं॥ श्रीगणेशाय नमः॥२॥
 सर्वेषां वा एष भूतानां॥ सर्वेषां देवानां मा माय च जस्य स महेम बुध
 जमानः प्रजयोपधुमि र्मथ्यते विवा एष प्रजमाप॥ ~~विवा एष प्रजमाप~~

विद्विरे ते तत्र प्रापञ्चिः॥१॥ पूरुतुतिं ब्रह्मोति संवेवे पूरुतु॥ सर्वेण
 नंतो अप्रज्यति द्वि य किं च विद्वं य ज यस्य॥२॥ स्वाहा प्राणिभ्यः सा
 धिपति केभ्य इति मनो वै प्राणा नामाधिपतिस्तन्मनसैवै तद्विषय
 तिय किं च विद्वं य ज यस्य॥३॥ एधि ये स्वाहेति एधि वीति सर्वेषां
 वाना माय त नंत सर्वाभिरेवै तदेव ताभिर्धिषज्यति य किं च विद्वं
 य ज यस्य॥४॥ अमये स्वाहेत्यग्निरेवै तदेव ताभिर्धिषज्यति य किं च विद्वं
 य ज यस्य॥५॥ अंत

॥४८॥

प्रिक्षायस्वाहेत्यंतर्निक्षेपे सर्वेषां देवानां मायु तनंत सर्वाभिरैवै
 तदेवताभिर्निष्यति यत्किंच विहृलं यज्ञस्य ॥४॥ वायवे स्वाहे
 ति वायुर्वै सर्वेषां देवानां मायु तनंत सर्वाभिरैवै तदेवताभिर्निष्यति
 यत्किंच विहृलं यज्ञस्य ॥५॥ अग्निवे स्वाहेति वायुर्वै सर्वेषां देवानां ॥४८॥
 मायु तनंत सर्वाभिरैवै तदेवताभिर्निष्यति यत्किंच विहृलं
 यज्ञस्य ॥६॥ सूर्याय स्वाहेति सूर्यो वै सर्वेषां देवानां मायु तनंत सर्वा

भिरैवै तदेवताभिर्निष्यति यत्किंच विहृलं यज्ञस्य ॥७॥ अश्विन्यः
 स्वाहेति अश्विनो वै सर्वेषां देवानां मायु तनंत सर्वाभिरैवै तदेवताभि
 र्निष्यति यत्किंच विहृलं यज्ञस्य ॥८॥ इंद्राय स्वाहेति इंद्रो वै सर्वेषां
 देवानां मायु तनंत सर्वाभिरैवै तदेवताभिर्निष्यति यत्किंच विहृलं
 यज्ञस्य ॥९॥ नक्षत्रेभ्यः स्वाहेति नक्षत्राणि वै सर्वेषां देवानां मायु
 तनंत सर्वाभिरैवै तदेवताभिर्निष्यति यत्किंच विहृलं यज्ञस्य ॥१०॥
 अग्न्याय स्वाहेति अग्नौ वै सर्वेषां देवानां मायु तनंत सर्वाभिरैवै तदेव

ताग्निर्जिषज्यति यत्किंच विष्टुं यज्ञस्य ॥१३॥ वरुणाग्रस्थाहेति वरु
णाग्रे सर्वेषां देवानां मात्मा तत्सर्वं भिरेवैतद्देवताग्निर्जिषज्यति यत्किंच
विष्टुं यज्ञस्य ॥१४॥ नाग्ये स्वाहापूता यस्वाहेत्यनिरुक्तमनिरुक्तो ॥१४॥
वैप्रजापतिः प्रजापतिर्यज्ञस्तत्प्रजापतिमेवैतद्यज्ञं जिषज्यति च
यो दशैता आहुती जुहोति च यो दशैवेमासांस वसरस्य संवसर
वैप्रजापतिः प्रजापतिर्यज्ञस्तत्प्रजापतिमेवैतद्यज्ञं जिषज्याता ॥१५॥

वाचे स्वाहेति मुखमेवास्मिन्नेतद्दधाति प्राणाय स्वाहा प्राणाय स्वाहेति
नासिके एवास्मिन्नेतद्दधाति चक्षुषे स्वाहा चक्षुषे स्वाहेत्यक्षिणी एवास्मि
न्नेतद्दधाति श्रोत्रय स्वाहा श्रोत्राय स्वाहेति कर्णी ववास्मिन्नेतद्दत्तिस
धौ ता अहुतमो जनेतिसप्तवा इमे दीर्घे न्याणास्ता जेवास्मिन्नेतद्दधा
ति पुष्पेति मुखं मां जुहोति सर्वं पूर्णं सर्वं वै तद्विषज्यति यत्किंच वि
ष्टुं यज्ञस्य ॥१६॥ मनसः काममाहुतिमिह निमनसा यना इदं सर्वं
मातंतन्मनसैवैतद्विषज्यति यत्किंच विष्टुं यज्ञस्य वाचः सत्यमशीये

तिवाचावाइ० सर्वमासं तद्वाचैवेतद्भिषयति यच्च किंच विवृण्वन्त्यस्य
 पशूनां ० रूपमन्वस्यारसेयकाः श्रीः अयतांमपि स्वाहेसाशिषमेवेतद्वा
 शास्त्रेयतं चोपशयो चपिष्टमासं याम्दासं ० सृज्याहता करोत्याहता ॥५०॥
 पचसु सादनार्थमथप्रउपशयप्रोदंशः स्यात्तेन प्रचरोत ॥१॥ संवसरो
 वेप्रवर्ग्यः सर्ववैसंवसरः सर्वप्रवर्ग्यः सयत्प्रवृत्तस्तद्वसंतो यदुचितं स
 श्रीभो यत्पिन्वितस्तद्वर्षा यदा वै वर्षाः पिन्वते धै नः सर्वदेवाः सर्वाणि भू
 तान्फपजीवंति पिन्वते ह वा अस्मै वर्षो य एवमेतद्देवा ॥१८॥ इमे वै लो

काः प्रवर्ग्यः सर्ववाइमे लोकः सर्वप्रवर्ग्यः सयत्प्रवृत्तस्तद्वयं लोको यदु
 चितस्तद्वै तद्विस्तल्लोको यत्पिन्वितस्तद्वसंतो लोको यदा वा अस्मै लोकोऽपि
 न्वते धै नः ० सर्वदेवाः सर्वाणि भूतान्फप जीवंति पिन्वते ह वा अस्मै
 अस्मै लोको या एवमेतद्देवा ॥१८॥ एता वै देवताः प्रवर्ग्यो यदा युरादि
 यः सर्ववा एता देवताः सर्वप्रवर्ग्यः सयत्प्रवृत्तस्तद्विषयं यदुचितं स
 युर्यपिन्वितस्तद्वसा वादित्यो यदा वा अस्मा वादित्यः पिन्वते धै नः
 सर्वदेवाः सर्वाणि भूतान्फप जीवंति पिन्वते ह वा अस्मा अस्मा वादित्यो

श्रीगणेशाय नमः

॥५१॥

यएवमेतद्देह॥२॥ यजमानो वै प्रवर्गस्तस्यात्मा प्रजापरावः सर्वे
 यजमानः सर्वे प्रवर्गः स यत्प्रवृत्तस्तदा मायदुचितं स्तत्प्रजापत्यमि
 तस्तत्प्रजापत्यदा वै प्रवर्गः पिबते धैर्येनानसर्वदेहाः सर्वाणि भूता ॥५॥
 न्यपजीवति पिबते हहवा अस्मै पदमो यएवमेतद्देह॥२॥ अ
 ग्निहोत्रं वै प्रवर्गः सर्वं आग्निहोत्रं सर्वं प्रवर्गः ॥ स यद्विभ्रितं स
 यत्प्रजापत्यदुनीतं तदुचितं यदुत्तं तद्विभ्रितं यदा वा अग्निहोत्रं पिबते
 धैर्येन सर्वदेवाः सर्वाणि भूतान्यपजीवति पिबते हहवा अस्मा अग्निहोत्रं

अग्निहोत्रं वै प्रवर्गः सर्वं आग्निहोत्रं सर्वं प्रवर्गः ॥ यएवमेतद्देह॥
 ॥२॥ दृष्टी पूर्णमासौ वै प्रवर्गः सर्वं वै दृष्टी पूर्णमासौ सर्वं प्रवर्गः स यद्वि
 भ्रितं तत्प्रजापत्यदा संभृतं दुचितं यदुत्तं तद्विभ्रितं यदा वै दृष्टी पूर्णमासौ पि
 बते अर्धेनैव सर्वं देवाः सर्वाणि भूतान्यपजीवति पिबते हहवा अस्मै दृष्टी
 पूर्णमासौ यएवमेतद्देह॥२॥ वातुर्मास्यानि वै प्रवर्गः सर्वं वै वा
 तुर्मास्यानि सर्वं प्रवर्गः स यद्विभ्रितं तत्प्रजापत्यदा संभृतं
 दुचितं यदुत्तं तद्विभ्रितं यदा वै वातुर्मास्यानि पिबते धैर्येनानसर्वदेवाः

वैदेवाः सवीणिभूताः फपजीवतिपिचतेहवाअसै
 वातुमीस्थानिएवमेतदेद॥२४॥ पशुबन्धोवेप्रव-
 प्रवर्गः सर्ववैपशुबन्धः सर्वप्रवर्गः सयदधि
 म्रितस्तुत्प्रहत्तोयदासजस्तुचितोयदुतस्तुत्पिन्ति
 तोयदावैपशुबन्धः पिन्तेतथैनाः सर्वदेवाः सवीणिभूता
 फपजीवतिपिचतेहवाअसैपशुबन्धोवेप्रवमेतदेद॥२५॥
 सोमोवेप्रवर्गः सर्ववैसोमः सर्वप्रवर्गः सयदधिपुतस्तुत्प्रहत्तो

॥५२॥

॥५२॥

पुदुनीतस्तुचितोयदुतस्तुत्तोयदावैसोमपिन्तेतथैनाः सर्व
 देवाः सवीणिभूताः फपजीवतिपिचतेहवाअसै सोमोवेप्रव
 तदेदनहवाअस्थाप्रवर्गेणकेनवनपजेनेष्टप्रव
 तिपएवमेतदेदथैदाआयुरेतज्योतिः प्रविशतिमए
 तमनुवाबूतेदधनयतिवतस्यद्वतवर्मास्यस्यै॥२६॥
 चतुर्थेब्रा॥ द्वितीयायः॥ प्रवर्गकोडेसमाप्तो॥ उ
 म्प॥ सवत॥ २६॥ नवेजादपदशुद्रप्रतिपसरविवाकोपान

॥५३॥

॥५३॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

